

Slagfärdig och sårbar

Det finns en skämtteckning som har fastnat i mitt huvud där **Greta Thunberg** möter **Donald Trump**. Trump säger "*I am great!*" varpå hon svarar "*I am Greta!*". Det är så genialt. Det är också namnet på den hyllade dokumentärfilmen om henne. Och vilken fantastisk film. Vilken fantastisk människa.

Visserligen har Greta en känd mamma, Malena Ernman, och säkert har hon inte behövt oroa sig för pengar. Men aldrig har jag uppfattat att Greta har utnyttjat detta. Hon går sin egen väg och det hon har gjort är fritt för var och en av oss, vem som helst skulle kunna göra sin grej och vilken otrolig historia det kan bli. Med Greta blir det nästan alla rätt.

Jag ska erkänna att jag inte förstod hennes initiativ i början. Att hon satte sig med en skylt utanför riksdagshuset förändrar ju ingenting, i synnerhet inte i miljöhänseende. Men så började fler sätta sig intill henne. Fler och fler och efter ett år samlades sju miljoner människor på gator och torg runt om i världen för att protestera mot makthavarnas oförmåga att göra riktig förändring i klimatfrågan. Det blev en världsomspännande folkrörelse, en kraft som inte kan underskattas av någon. Alla måste förhålla sig till Greta. Trump. Putin. Bolsonaro. Och där såg jag hur en fjärils vingslag kunde orsaka en storm på andra sidan jorden.

Min fascination över hur vältalig, skarp och cool Greta är växer under filmen. Herregud, när jag var femton år hade jag ingen aning om någonting. Hur kan hon framstå så säker, så erfaren, världsvan? Hur kan hon formulera sig så provocerande och träffsäkert gentemot världens ledare? Det hon säger är klassiska citat redan i nutid. Men filmen visar att hon samtidigt är ett barn som dansar på stället, som kan gnälla när hon blir trött och vara "hopplöst" envis. Och charmen i att hon sällan tittar någon i ögonen utan sänker blicken, att hon rodnar över beröm och kan svara en påflugnen reporter

blixtsnabbt och det som kommer ut är bevingade ord:

– *Greta, you suffer from Asperger...*

– *I wouldn't say that I suffer...*

Därför blir det så sorgligt när vuxna (oftast män) hånar henne. Och på samma gång så befriande när hon sitter och läser vad de skriver och fnissar åt allt. Hon har humor och självdistans. Hon trängs i stora folksamlingar som sträcker sig efter henne som en rockstjärna. Greta oroar sig inte, men hennes pappa väljer att gå en kurs i Första hjälpen. Han lär sig göra HLR och att stoppa blödningen från en skottskada. Skydda sig mot stenkastare.

Nathan Grossman är med och har kameran påslagen just när något stort råkar hända, nästan som om det vore arrangerat, men filmaren har helt enkelt haft tur. Han följde ett tips och ingen kunde väl ana att Gretas historia skulle utveckla sig som den har gjort. Många tips leder ingenstans alls förklarar han i en tv-intervju. Från början var filmandet tänkt som några minuters skildring av en aktivist bland andra, men Gretas story växte. Och växte.

Jag märker att jag under filmens gång brister ut i rena gapskratt efter Gretas slagfärdighet och rörs till tårar av hennes sårbarhet. Men i slutet ruskas jag om. När Greta sitter i sin segelbåt över ett stormigt Atlanten, på väg mot FNs klimattoppmöte i New York och längtar hem till sina hundar anar jag hennes tvivel över det ansvar som vilar på hennes axlar. När hon säger att hon helst skulle slippa det, men att hon måste... det påminner om en annan väldigt känd person som förändrade världen, som för länge sedan också började i det lilla och som fick några följare och vars rörelse sen växte. Även han hånades och även han tvivlade och bad att få "slippa denna bägare". Också han gick emot den tidens makthavare. Vi som är samtida med Greta Thunberg, vad är det vi egentligen får vara med om? Hur stor kan hon bli?

Hans Karlsson

I am Greta

Nathan Grossman

Hulu

Nathan Grossmans dokumentär om Greta Thunberg följer henne från skolstrejkens första dag till FN.